

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński (spr.)
Sędziowie	:	SSA Jarosław Marek Kamiński SSO del. Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2017 r. w Białymstoku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) *Spółki z o.o. w K.*

przeciwko *Skarbowi Państwa - (...) w B.*

przy udziale interwenienta ubocznego Syndyka masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 28 marca 2017 r. sygn. akt I C 1351/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- a) **w punkcie I w ten sposób że zasądza od pozwanego Skarbu Państwa- (...)w B. na rzecz powoda (...) Spółki z o.o. w K. kwotę 96.279,17 (dziewięćdziesiąt sześć tysięcy dwieście siedemdziesiąt dziewięć 17/100) zł z odsetkami ustawowymi od dnia 3 lipca 2013 roku do dnia 15 grudnia 2015 roku i z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz oddala powództwo w pozostałym zakresie;**
- b) **w punkcie III w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.764,25 (trzyście tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery 25/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**
- c) **w punkcie IV w ten sposób, że nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 256,10 (dwieście pięćdziesiąt sześć 10/100) zł tytułem brakujących kosztów sądowych;**

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.835 (dwa tysiące osiemset trzydzieści pięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej;

4. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 1.707,30 (jeden tysiąc siedemset siedem 30/100) zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

D. J. M. G. W.

Sygn. akt: I A Ca 468/17

UZASADNIENIE

Powód: (...) sp. z o.o. w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych: (...) S.A. w B. i Skarbu Państwa- (...) w B. 113.818,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 96.279,17 zł od dnia 21 maja 2012 r. do dnia zapłaty i od kwoty 17.539,80 zł od dnia 23 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany - (...) S.A. w B. wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł zarzut potrącenia należności dochodzonych pozvem z wierzytelnością w wysokości 170.478 zł przysługującą mu z tytułu kar umownych naliczonych za nieterminową realizację przedmiotu umowy.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez (...) w B. także wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał, że jako inwestor wyraził zgodę na zawarcie umowy z dnia 26 września 2011 r. pomiędzy powodem a pierwszym z pozwanych. Podniósł jednak, że nie uczestniczył w naradzie koordynacyjnej stron, jaka miała się odbyć w dniu 3 stycznia 2012 r. , której wynikiem miał być aneks nr (...) z dnia 10 stycznia 2012 r. do umowy. W związku z tym kwestionował swoją solidarną z pozwanym ad 1 odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia powodowi jako podwykonawcy. Podkreślił, że powód nie wykazał, aby opóźnienie w wykonywaniu jego prac spowodowane było przez pozwanego ad 1 nieterminowym wydawaniem frontów robót, nie wykazał też zakresu wykonanych prac, za których wykonanie domaga się zapłaty.

W toku procesu ogłoszono upadłość (...) S.A. w B. z likwidacją jego przedsiębiorstwa.

Powód zgłosił w postępowaniu upadłościowym (...) S.A. wierzytelność w wysokości 113.818,97 zł z odsetkami wynikającą z umowy nr (...).

Zważywszy, że wierzytelność dochodzona w niniejszej sprawie przeciwko pozwanemu inwestorowi została jednocześnie zgłoszona w postępowaniu upadłościowym dotyczącym upadłego generalnego wykonawcy odpowiedzialnego solidarnie z inwestorem, a lista wierzytelności nie została prawomocnie zatwierdzona, Sąd Okręgowy w Białymstoku I Wydział Cywilny postanowieniem z dnia 20 listopada 2015 r. wydanym pod sygn. akt: I C 1351/15 zawiesił postępowanie w sprawie.

Postanowieniem z dnia 10 lutego 2017 r. wydanym pod sygn. akt: 1351/15 Sąd Okręgowy w Białymstoku I Wydział Cywilny umorzył postępowanie w sprawie w stosunku do pozwanego: (...) S.A. w B. w zakresie należności głównej w kwocie 113.818,97 zł i odsetek w kwocie 28.900,32 zł za okres od dnia wymagalności do dnia ogłoszenia upadłości, tj. do 13 maja 2014 r. i podjął zawieszono postępowanie w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – (...) w B..

Wyrokiem z dnia 28 marca 2017 r. zapadłym w sprawie o sygn. akt: I C 1351/15, z udziałem interwenienta ubocznego: syndyka masy upadłości (...) S.A. w B., Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od pozwanego kwotę 113.818,97 wraz z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od kwoty 96.279,17 zł od dnia 2 czerwca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i od kwoty 17.539,80 zł od dnia 3 lipca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia od dnia 1 stycznia

2016 r. do dnia zapłaty (pkt I.); oddalił powództwo w zakresie pozostałych odsetek (pkt II.); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 16.508 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwotę 10.817 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt III.); nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 1.279 zł tytułem brakujących kosztów sądowych (pkt IV.).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 26 września 2011 r. powód jako podwykonawca zawarł z (...) S.A. w B. jako generalnym wykonawcą umowę o realizację robót budowlanych – w tym wykonanie i montaż: pochwyty oraz balustrad ze stali nierdzewnej, furtek antypanicznych i napisu ze stali nierdzewnej na wymienionych w umowie budynkach i według dołączonej dokumentacji technicznej, w ramach zadania pn. „Rozbudowa i przebudowa (...)w B. ul. (...)”.

Szczegółowy zakres robót opisano w § 1 umowy. Termin rozpoczęcia prac ustalono na 10 października 2011 r., a ich zakończenia na 4 listopada 2011 r. Za wykonanie robót przez podwykonawcę określono wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 132.000,00 zł netto. W Załączniku nr 2 do umowy – „Protokół zaawansowania robót” przewidziano terminy pośrednie wykonania poszczególnych robót. Uregulowano także możliwość zmiany postanowień umowy w formie aneksu. Postanowiono również, że w przypadku niewyrażenia przez pozwanego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego –(...)w B. (inwestora) zgody na realizację prac przez powoda w trybie przewidzianym w art. 647⁽¹⁾ § 2 k.c. umowa ulega rozwiązaniu, oraz że podwykonawcy nie przysługują żadne roszczenia wobec inwestora ani generalnego wykonawcy, w szczególności odszkodowawcze, poza roszczeniem o zapłatę wynagrodzenia za wykonaną część prac, na zasadach określonych w § 13 ust. 4 i następnym Standardowych Warunków dla Wykonawców.

Powód rozpoczął wykonywanie robót w dniu 10 października 2011 r. i ostatecznie zakończył je w dniu 17 lutego 2012 r. Oświadczeniem z dnia 30 listopada 2011 r. powód poinformował inwestora i generalnego wykonawcę, że faktury za roboty związane z przedmiotową inwestycją z terminem wymagalności do 30 listopada 2011 r. zostały opłacone przez (...) S.A.

W piśmie z dnia 15 grudnia 2011 r. generalny wykonawca podniósł, że prace nie są wykonywane terminowo wzywając powoda do bezzwłocznego ich zakończenia. Według podwykonawcy przyczyny opóźnień leżały po stronie generalnego wykonawcy. Charakter robót nie pozwalał jednak na ich realizację bez odpowiedniego przygotowania terenu, czego nie zapewnił (...) S.A. Front robót zewnętrznych udostępniono podwykonawcy dopiero 8 grudnia 2011 r. – w zakresie schodów pod łącznikiem, a w dniu 9 grudnia 2011 r. w zakresie podjazdu dla niepełnosprawnych. Z uwagi na brak frontu robót powód nie mógł wykonać zleconych prac w salach lekcyjnych. W wiadomości e-mailowej z dnia 21 czerwca 2012 r. inspektor nadzoru robót budowlanych potwierdził daty przekazania frontów robót przez (...) S.A. dla (...) Sp. z o.o., na które powoływał się podwykonawca. Na opóźnienia w wydawaniu frontów robót wskazywali także inni świadkowie, uczestniczący w procesie budowlanym z ramienia każdej ze stron.

Budowę wstrzymywały również inne opóźnienia, w tym prace stolarskie, za które odpowiadał inny podwykonawca. Gdy powodowi wydawano front robót prace były przez niego wykonywane niezwłocznie.

W dniu 3 stycznia 2012 r. odbyła się narada koordynacyjna generalnego wykonawcy i podwykonawców, bez udziału inwestora. W protokole z tej narady komisja złożona z przedstawicieli (...) S.A. i podwykonawców stwierdziła brak zamówienia dla firmy (...) sp. z o.o. w zakresie balustrady podjazdu dla niepełnosprawnych na zewnątrz budynku, tablicy informacyjnej unijnej, balustrady dla niepełnosprawnych w piwnicy w budynku F, balustrady według oddzielnego załącznika. W dalszej części protokołu komisja stwierdziła, iż w/w/ roboty zlecone zostaną w oddzielnym trybie. Konsekwencją ustaleń stron było przygotowanie aneksu nr (...) do umowy, który poza dodatkowymi pracami określał również wynagrodzenie powoda. Dokument ostatecznie nie został podpisany. Generalny wykonawca akceptował jednak poczynione w nim ustalenia i oczekiwał wykonania tych prac.

W dniu 3 stycznia 2012 r. odbyło się także spotkanie generalnego wykonawcy z inwestorem, mające na celu ocenę stanu prac. (...) S.A. zadeklarował wówczas termin zakończenia inwestycji do 28 grudnia 2012 r.

Z przeprowadzonego w toku postępowania dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa i kosztorysowania mgr. inż. M. T., zeznań świadków i przesłuchania powoda wynikało, że mające miejsce w toku realizacji robót opóźnienia w wydawaniu przez generalnego wykonawcę powodowi frontów robót oraz zlecenie mu wykonania robót dodatkowych miały wpływ na przekroczenie terminu i wydłużyły czas realizacji zobowiązania. Biegły wskazał, że powód przekroczył termin ze względów technologicznych, a generalny wykonawca powinien był przedłużyć mu termin wykonania robót. W opinii uzupełniającej podkreślił również, że prace, które zlecono powodowi należy wykonywać na końcowym etapie budowy, gdyż elementy ze stali nierdzewnej są drogie i mogłyby zostać zniszczone lub uszkodzone, gdyby zamontowano je przed ukończeniem wcześniejszych robót. Nadto biegły ustalił, że wartość wykonanych robót dodatkowych wyniosła 30.992,73 zł netto.

Powód zakończył wszystkie prace objęte umową i roboty dodatkowe w dniu 17 lutego 2012 r. Końcowy odbiór prac przez inwestora nastąpił w dniu 18 maja 2012 r. Protokół z końcowego odbioru robót spisano 22 maja 2012 r. W jego treści wskazano, że nie stwierdzono żadnych usterek ani wad w zakresie wykonania robót budowlanych.

Na potwierdzenie wykonanych prac powód wystawił generalnemu wykonawcy fakturę VAT nr (...) oraz fakturę VAT nr (...). Pismami z dnia 28 maja 2012 r. wezwał generalnego wykonawcę i inwestora do uregulowania wymagalnej na ten czas należności z faktury nr (...) w kwocie 96.279,17 zł wystawionej w związku z realizacją umowy z (...) S.A. nr (...) z dnia 26 września 2011 r., wyznaczając termin zapłaty do 1 czerwca 2012 r. W tym samym dniu inwestor zwrócił się do generalnego wykonawcy o uregulowanie nieopłaconych należności na rzecz podwykonawców. Pismem z dnia 8 czerwca 2012 r. potwierdził natomiast solidarną odpowiedzialność Skarbu Państwa, prosząc jednocześnie o dostarczenie dokumentów księgowych precyzujących wysokość roszczenia

Powód wystosował do pozwanego Skarbu Państwa pismo z dnia 25 czerwca 2012 r. załączając odpisy faktur nr (...) oraz przedłużył termin zapłaty do 2 lipca 2012 r. Pozwany uznał jednak powyższe dokumenty księgowe za niewystarczające i nie uiścił żądanych kwot.

Z tytułu nieterminowej realizacji inwestycji generalny wykonawca został obciążony przez inwestora karą umowną w wysokości 1.113.252,43 zł za 169 dni zwłoki pomiędzy 1 grudnia 2011 r. a 17 maja 2012 r. O tę kwotę inwestor pomniejszył płatność za fakturę końcową generalnego wykonawcy. Pismem z dnia 16 lipca 2012 r., generalny wykonawca obciążył powoda karami umownymi z tytułu nieterminowej realizacji prac.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że bezsporne w niniejszej sprawie było zawarcie przez (...) S.A. i powoda umowy o roboty budowlane, wysokość wynagrodzenia powoda za wykonanie robót, akceptacja podwykonawcy przez inwestora w zakresie wykonania robót określonych w umowie oraz fakt wystąpienia opóźnień w jej wykonaniu. Sporna między stronami była natomiast kwestia odpowiedzialności za opóźnienia w realizacji umowy oraz zapłaty za wykonane przez powoda roboty dodatkowe. Sąd zauważył również, że ustalenia wymagała kwestia dopuszczalności zapisów o karach umownych rzutująca na skuteczność zgłoszonego przez generalnego wykonawcę w procesie zarzutu potrącenia. Rozważyć należy również charakter i wartość wykonanych przez powoda robót dodatkowych oraz kwestię odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa z tytułu wynagrodzenia za ich wykonanie. Sporne były również daty, od których powód mógł naliczać odsetki.

Odwołując się do treści art. 647 i 647¹ k.c. Sąd przedstawił podstawowe elementy umowy o roboty budowlane oraz zwrócił uwagę na sposób udzielenia przez inwestora zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą i jej skutki. Podkreślił, że solidarna z generalnym wykonawcą odpowiedzialność inwestora za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy nie może być uznana za posiłkową, w związku z tym nie ma potrzeby wykazywania, że dochodzenie roszczenia od wykonawcy okazało się bezskuteczne, czy też w jakikolwiek sposób utrudnione. Wskazał również, że ustalenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, ani też postanowienie o zatwierdzeniu listy wierzytelności nie korzystają z powagi rzeczy osądzonej, gdyż postanowienie o zatwierdzeniu listy wierzytelności stanowi orzeczenie jednego z organów wykonujących czynności postępowania upadłościowego, a zatem nie jest orzeczeniem sądu, które stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. ma moc wiążącą w innym postępowaniu sądowym.

Zwrócił jednak uwagę na znaczenie w niniejszej sprawie faktu wydania prawomocnego postanowienia w postępowaniu upadłościowym uznającego za zasadną wierzitelność powoda w stosunku do generalnego wykonawcy. W związku z tym, w efekcie poczynienia własnych ustaleń w przedmiocie przysługiwania powodowi wierzitelności względem inwestora, Sąd doszedł do wniosku, że powód sprostował wymogowi udowodnienia, że przysługiwała mu wymagalna wierzitelność od generalnego wykonawcy oraz, że zaistniały podstawy do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności pozwanego jako inwestora za wynagrodzenie należne powodowi. W konsekwencji uznał, że żądanie pozwu w zakresie wynagrodzenia za roboty budowlane z umowy (w kwocie 96.279,17 zł), jak i za wykonane roboty dodatkowe (w kwocie 17.539,80 zł) było zasadne. Wskazał, że z protokołu odbioru końcowego oraz ustaleń dokonanych przez biegłego prace wykonano bezusterkowo i zostały one przez inwestora odebrane. Powód natomiast wykazał, iż za roboty dodatkowe nie otrzymał wynagrodzenia od generalnego wykonawcy.

Sąd zwrócił również uwagę, że wobec jednoznacznej treści art. 647¹ k.c., nie ulega wątpliwości, że inwestor odpowiada za wynagrodzenie z umowy zasadniczej. Podkreślił przy tym, że z uwagi na bezterminowy charakter zobowiązania inwestora do zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy niezbędne było wezwanie go do zapłaty. Powyższe konieczne było również dla przyjęcia odpowiedzialności inwestora za jego własne opóźnienie związane z zaspokojeniem roszczenia podwykonawcy. W związku z tym Sąd uwzględnił wystosowane przez powoda do pozwanego wezwanie do zapłaty i określone w nich terminy na spełnienie świadczenia i zasądził odsetki od kwot składających się na dochodzoną pozew należność od dnia następnego po dniach tam zakreślonych, tj. od 2 czerwca 2012 r. i od dnia 3 lipca 2015 r., a w pozostałym zakresie w przedmiocie odsetek powództwo oddalił.

W realiach przedmiotowej sprawy Sąd uznał, że powodowi należy się pełne wynagrodzenie za wykonane w ramach realizacji umowy roboty budowlane oraz za wykonane roboty dodatkowe. Doszedł do wniosku, że podniesiony w tym zakresie przez generalnego wykonawcę zarzut potrącenia z wierzitelnością powoda jego wierzitelności o zapłatę kar umownych był nieskuteczny.

Sąd wskazał również, że chociaż przyczyny opóźnienia w wykonaniu prac nie były zależne od powoda, gdyż wynikały z braku koordynacji budowy przez generalnego wykonawcę oraz opóźnienia innych pracujących na niej podwykonawców, to jednocześnie strony były związane postanowieniami standardowych warunków dla wykonawców, z których wynikało zobowiązanie podwykonawcy do zapłaty kary gwarancyjnej za opóźnienie. Obowiązek zapłaty określonych w umowie kar gwarancyjnych uzależniony był przy tym od samego niespełnienia lub nienależytego spełnienia konkretnego świadczenia, bez względu na to czy wykonawca był odpowiedzialny za taki stan rzeczy, a także bez względu na powstanie szkody.

Odwołując się do treści art. 473 § 1 k.c. Sąd wskazał, że chociaż opisane postanowienie standardowych warunków dla wykonawców miało na celu rozszerzenie odpowiedzialności powoda za szkody wyrządzone niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, to nie sposób go uznać za dopuszczalne. Podkreślił, że zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem nie można przyjąć, że dłużnik będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej także w sytuacji, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest spowodowane okolicznościami, za które odpowiedzialność ponosi wierzyciel, gdyż kara umowna jest sankcją cywilnoprawną za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez dłużnika. W konsekwencji Sąd uznał, że obciążenie powoda przez generalnego wykonawcę karami gwarancyjnymi za opóźnienie w oparciu o naruszający art. 473 § 1 k.c. zapis standardowych warunków dla wykonawców było niezasadne. Z tej przyczyny nie doszło więc do wygaśnięcia zobowiązania powoda.

Odnośnie zasadności roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty dodatkowe, Sąd wskazał, że pomimo braku podpisu, w związku z sekwencją wydarzeń w procesie budowlanym oraz po jego zakończeniu pomiędzy generalnym wykonawcą a powodem doszło do zmiany postanowień umowy i dołączeniu do jej zakresu wykonanych przez powoda robót dodatkowych. Uznał również, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie było podstaw do podzielenia argumentacji pozwanego, wedle której, jego solidarna odpowiedzialność jako inwestora wobec powoda za wykonanie robót dodatkowych nigdy nie powstała, gdyż nigdy mu aneksu nr (...) do umowy nie przedstawiono i

nie miał on możliwości jego zaopiniowania. Sąd zauważył, że chociaż z dyspozycji art. 647¹ § 2 k.c. wynika obowiązek przedstawienia inwestorowi umowy z podwykonawcą wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie celem zgłoszenia przez niego na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, to jednak utrwalona linia orzecznicza w tej kwestii wskazuje, iż zgoda inwestora może być wyrażona w sposób dorozumiany tj. przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). W związku z tym Sąd uznał, że w niniejszej sprawie pozwany miał wiedzę odnośnie wykonywania przez powoda robót dodatkowych, a zatem wyraził zgodę na zawarcie umowy z powodem w ich przedmiocie. Powyższe uzasadniało więc jego odpowiedzialność na zasadzie art. 647¹ k.c. także w tym zakresie.

Sąd podkreślił, że przedstawiciel pozwanego Skarbu Państwa wiedział i akceptował rozszerzenie zakresu robót o wykonanie robót dodatkowych. Świadczyła bowiem o tym treść wiadomości e-mailowej inspektora nadzoru robót budowlanych do powoda z dnia 21 czerwca 2012 r., w której M. K. potwierdził także daty przekazania frontów robót dodatkowych przez (...) S.A. (...) Sp. z o. o. Na to, że inwestor wiedział o istnieniu projektu aneksu wskazywała również treść pisma z dnia 8 czerwca 2012 r., skierowanego do generalnego wykonawcy, w którym pozwany Skarb Państwa zwrócił się o niezwłoczne dostarczenie dokumentów potwierdzających wartość i termin wykonania robót przez powoda w ramach zadania inwestycyjnego, w tym w szczególności umowy i ewentualnego aneksu do tej umowy. Ponadto, w ocenie Sądu treść odpowiedzi na otrzymane od powoda wezwanie do zapłaty także potwierdzała wiedzę pozwanego o istnieniu aneksu i wykonaniu przez powoda robót dodatkowych. W treści wezwania powód bowiem wyraźnie wskazał, że oczekuje zapłaty wynagrodzenia z tytułu wykonanych robót przewidzianych umową zawartą z generalnym wykonawcą zmienioną aneksem z dnia 10 stycznia 2012 r. Pozwany zaś, w odpowiedzi na to wezwanie nie zakwestionował wspomnianej, dokonanej aneksem zmiany umowy ani swojej odpowiedzialności za roboty dodatkowe, wskazał wręcz, że nie uchyla się od solidarnej zapłaty należnego powodowi wynagrodzenia.

Sąd zauważył również, że o dorozumianej zgodzie pozwanego na wykonanie robót budowlanych ujętych w aneksie świadczyło także to, że tolerował on obecność powoda na budowie również po upływie umownego terminu zakończenia robót oraz, że odebrał wykonane przez powoda roboty dodatkowe. W związku z tym przyjął, że pozwany miał świadomość istnienia projektu aneksu nr (...) do umowy, a zatem solidarnie z generalnym wykonawcą jest on odpowiedzialny za zapłatę wynagrodzenia powodowi.

Sąd zauważył również, że zgoda inwestora nie musi być udzielona przed przystąpieniem do wykonywania robót, ponieważ zgodnie z poglądami ugruntowanymi w judykaturze może mieć też charakter następczy. W obliczu bezusterkowego odbioru wszystkich robót przez pozwanego, Sąd uznał więc, że wyraził on na nie następczą zgodę. Dlatego też nieistotne było udzielenie zgody na ich wykonanie przed przystąpieniem do ich realizacji.

Dodatkowo Sąd uwzględnił argumentację powoda, wedle której gdyby nie zachodziła po stronie pozwanego odpowiedzialność na zasadzie art. 647¹ k.c., pozwany byłby zobowiązany do zapłaty za wykonane roboty dodatkowe jako bezpodstawnie wzbogacony.

Sąd podkreślił również, że brak zgody inwestora nie powoduje nieważności zawartych z podwykonawcami umów. Wyłącza jedynie solidarną odpowiedzialność o jakiej mowa w art. 647¹ § 5 k.c. Dlatego też, w sytuacji braku podstawy prawnej do przyjęcia wykonanych robót dodatkowych przez inwestora, uzyskana w ten sposób korzyść stanowi świadczenie nienależne. W związku z tym, mając na względzie to, że pozwany odebrał przedmiotowe roboty bez zastrzeżeń i z nich korzysta, a wartość robót dodatkowych odpowiada z jednej strony wartości zubożenia po stronie powoda, a z drugiej wartości wzbogacenia po stronie pozwanego, Sąd uznał, że pozwany odpowiada wobec powoda do wysokości wartości tych robót. Dlatego także roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia za roboty dodatkowe było zasadne.

W tych okolicznościach, w oparciu o art. 647¹ § 5 k.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 113.818,97 zł, wraz z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od kwoty 96.279,17 zł i od kwoty 17.539,80 zł od dat wymagalności zakreślonych w wezwaniach do zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo o odsetki oddalił.

O kosztach rozstrzygnął w oparciu o art. 98 k.p.c. uznając, że pozwany jako przegrany w sprawie, winien zwrócić powodowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw, w tym opłatę od pozwu (5.691 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego. Z uwagi na czas trwania postępowania i nakład pracy pełnomocnika Sąd przyznał powodowi 3 – krotność stawki minimalnej ustalonej zgodnie z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) w zw. z § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) (pkt III).

Ponadto Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego brakującą część kosztów sądowych związanych z opiniami biegłego, nieznajdujących pokrycia w uiszczonej przez powoda zaliczce (pkt IV).

Apelację od tego wyroku złożył pozwany, który zaskarżył powyższy wyrok w części, tj. w zakresie pkt I,III i IV wyroku i zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie:

1. art. 647 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwany inwestor jest odpowiedzialny solidarnie za dług względem powoda wraz z generalnym wykonawcą, podczas gdy nie ustalono odpowiedzialności wykonawcy głównego, a wydane w postępowaniu upadłościowym postanowienie nie stanowi dowodu istnienia wierzytelności podwykonawcy wobec wykonawcy, a zatem nie przesądza o odpowiedzialności wykonawcy;

2. art. 77 § 1 k.c. w zw. z art. 647¹ § 4 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. poprzez przyjęcie, że doszło do zmiany postanowień umowy nr (...), a w konsekwencji, że inwestor, pomimo braku umowy o podwykonawstwo w zakresie prac dodatkowych odpowiada solidarnie z wykonawcą za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy, podczas gdy nie doszło do skutecznej zmiany postanowień tej umowy z uwagi na fakt, iż wszelkie jej zmiany powinny zostać zawarte na piśmie pod rygorem nieważności;

3. art. 647¹ § 2 i § 5 k.c. w zw. z art. 25 pkt 1 w zw. z art. 18 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. 1994 Nr 89, poz. 414, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 290) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że inspektor nadzoru budowlanego jest uprawniony do składania oświadczeń woli w imieniu inwestora oraz poprzez przyjęcie konkludentnie zgody inwestora na wykonywanie prac dodatkowych mimo braku jakiegokolwiek umowy o podwykonawstwo w tym zakresie, podczas gdy inspektor nadzoru budowlanego takich oświadczeń za inwestora składać nie mógł;

4. art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że inwestor pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia za roboty "główne" od dnia 2 czerwca 2012 r., podczas gdy w świetle tego przepisu dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela, co sprawia, że wierzyciel może wyznaczyć termin bardziej odległy, a skutki opóźnienia opisane w art. 481 k.c. następują po upływie określonego terminu;

5. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów skutkujące:

- uznaniem, iż powód sprostał wymogowi udowodnienia, że przysługiwała mu wymagalna wierzytelność od wykonawcy, podczas gdy wydane w postępowaniu upadłościowym postanowienie sędziego-komisarza w sprawie sprzeciwu (o uznaniu wierzytelności), ani też postanowienie o zatwierdzeniu listy wierzytelności, nie może stanowić podstawy oceny, że powód wykazał istnienie wierzytelności;
- ustaleniem, że pozwany Skarb Państwa wyraził w sposób dorozumiany zgodę na wykonywanie przez powoda robót dodatkowych przez „tolerowanie” jego obecności na budowie „również po upływie umownego terminu zakończenia robót”, w sytuacji, gdy obecność ta była usprawiedliwiona wykonywaniem prac „głównych”;
- przyjęciem, iż treść wiadomości e-mailowej skierowanej przez inspektora nadzoru budowlanego do powoda w dniu 21 czerwca 2012 r. oznaczała wyrażenie przez pozwanego inwestora zgody na wykonanie prac dodatkowych, podczas gdy dotyczyła jedynie potwierdzenia terminu przekazania frontów robót powodowi;

- przyjęciem, iż odpowiedź na wezwanie do zapłaty z dnia 8 czerwca 2012 r. w przedmiocie wyjaśnienia zakresu prac, oznacza, że inwestor wiedział o zmianie zakresu robót, podczas gdy inwestor wzywał do dokładnego określenia ich zakresu;
- przyjęciem, iż poinformowanie o późniejszym terminie odbioru prac w protokole nr (...) z dnia 3 stycznia 2012 r., stanowi o wyrażeniu zgody przez inwestora na roboty dodatkowe, podczas gdy w toku cały czas były roboty "podstawowe";

6. art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 109 § 2 k.p.c. w zw. § 2 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349, z późn. zm) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zaistniały okoliczności uzasadniające zasądzenie wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości trzykrotności stawki minimalnej, podczas gdy ani czas trwania postępowania, ani nakład pracy pełnomocnika nie uzasadniał zasądzenia stawki w tej wysokości;

7. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, polegające na niewskazaniu okoliczności uzasadniających zasądzenie wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości trzykrotności stawki minimalnej.

8. art. 321 § 1 w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na ewentualnym przyjęciu odpowiedzialności pozwanego inwestora w odniesieniu do robót dodatkowych w oparciu o przepisy o świadczeniu nienależnym, podczas gdy powód działający w toku całego procesu przez profesjonalnego pełnomocnika nie powoływał się na spełnienie świadczenia nienależnego i wiedział przed wytoczeniem powództwa o nieważności aneksu nr (...) do umowy z powodu braku sporządzenia go w zarówno wymaganej ustawą, jak i uzgodnionej umową formie;

9. art. 410 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wobec braku ważnej umowy z wykonawcą w zakresie robót dodatkowych (aneksu nr (...) do umowy), inwestor otrzymał świadczenie nienależne, podczas gdy istnienie ważnej umowy między wykonawcą a inwestorem, wyklucza możliwość orzekania na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu wobec inwestora.

W związku z powyższym, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa także w zaskarżonym zakresie i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w postępowaniu w I instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Apelujący wniósł też o ewentualne uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie w części.

Z uwagi na treść zarzutów apelacji podważających prawidłowość ustaleń faktycznych oraz oceny materialnoprawnej poczynionych w kwestii: solidarnej z głównym wykonawcą odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa za roszczenia powoda wynikające z umowy nr (...) z 26 września 2011 r. o roboty budowlane związane z realizacją zadania pn. „Rozbudowa i przebudowa (...)w B. ul. (...)” oraz realizacją przez powoda prac dodatkowych, terminu wymagalności jego roszczeń względem pozwanego, a tym samym zakresu opóźnienia inwestora w ich spełnieniu, rozważania Sądu Apelacyjnego dotyczyć winny właśnie tych zagadnień.

Odnosząc się do kwestii odpowiedzialności pozwanego S.P. za roszczenia powoda wynikające z umowy nr (...) Sąd Apelacyjny podziela dokonane w tej materii ustalenia Sądu Okręgowego i uznaje je za fragment własnej argumentacji.

Sąd meriti właściwie też określił znaczenie postępowania upadłościowego prowadzonego wobec (...) S.A. w B. (generalnego wykonawcy) dla oceny odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa jako inwestora za należne z tytułu umowy o roboty budowlane wynagrodzenie powoda. Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu upadłościowym jedynie prowizorycznie przesądzono kwestię odpowiedzialności (...) S.A. za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy. Ewentualne przyszłe powództwo przeciwegzekucyjne nie rzutuje jednak na charakter wyciągu z zatwierdzonej przez sędziego-komisarza listy wierzytelności, który w rozumieniu art. 264 ust. 1 Prawa upadłościowego jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu. Postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania było więc prawidłowe.

Wbrew twierdzeniom pozwanego Sąd I instancji w niniejszej sprawie nie przejął wprost ustaleń dokonanych w postępowaniu upadłościowym. W treści uzasadnienia zaskarżanego wyroku wyraźnie bowiem zastrzegł, że nie posiłkuje się ustaleniami sędziego-komisarza a czyni je samodzielnie na podstawie zaofiarowanych w procesie dowodów. Dlatego też Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dokonując oceny okoliczności przedmiotowej sprawy w zakresie istnienia wierzytelności generalnego wykonawcy względem podwykonawcy z tytułu umowy o roboty budowlane, za której realizację jako inwestor odpowiada pozwany Skarb Państwa, nie naruszył granic zakreślonych w art. 233 § 1 k.p.c. Poprawnie zastosował również przepisy materialnoprawne kształtujące tę odpowiedzialność (art. 647 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c.).

W realiach niniejszego sporu nie ulega wątpliwości, że powód miał prawo dochodzić roszczeń wynikających z umowy z 26 września 2011 r., gdyż wykonał ujęte w tej umowie prace w sposób bezusterkowy. Z uwagi na akceptację powoda jako podwykonawcy analizowanych robót przez pozwanego inwestora miał on również prawo dochodzić powyższych roszczeń od tego pozwanego na zasadzie art. 647¹ §2 i 3 k.c. w pełnej wysokości. Opóźnienie zaistniałe w wykonaniu robót budowlanych powoda nie było przez niego zawinione, ponieważ wynikało z przyczyn technologicznych, a konkretnie praktyki wykonywania prac zleconych powodowi, polegających na zamontowaniu drogich elementów ze stali nierdzewnej, dopiero na końcowym etapie budowy. W obliczu opóźnienia w realizacji prac wykonywanych przed robotami powoda przez innych podwykonawców i w przekazaniu przez generalnego wykonawcę powodowi frontów robót, powód nie mógł terminowo rozpocząć realizacji własnego zobowiązania, co przełożyło się ostatecznie na opóźniony termin jego wykonania. W związku z powyższym, uwzględniając, że zaspokojenie roszczeń podwykonawcy wynikających z umowy z 26 września 2011 r., w nieopłaconej części wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie 96.279,17 zł, nie zostało wykazane przez inwestora i generalnego wykonawcę, Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego o zasadności zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda powyższej kwoty.

Odnosząc się do kwestii wynagrodzenia powoda z tytułu wykonania robót dodatkowych, Sąd Apelacyjny uznał, że zarzuty apelacji skierowane przeciwko rozstrzygnięciu tej kwestii zasługują na uwzględnienie. Niesporne w niniejszej sprawie było bowiem, że strony nie podpisały aneksu o roboty dodatkowe, które jednak zostały przez powoda wykonane.

Wobec braku ważnej w rozumieniu ówczesnie obowiązującego art. 647¹ § 4 k.c., pisemnej umowy (a przy tym gwarancji inwestorskiej wyrażonej w art. 647¹ § 5 k.c.), dzielając stanowisko powoda zaprezentowane na rozprawie apelacyjnej w dniu 17 listopada 2017 r., wypadało więc uznać, że dochodzone przez niego żądanie zapłaty 17.539,80 zł należy zakwalifikować jako roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. W takiej zaś sytuacji rozważenia wymaga (art. 405 k.c. w zw. art. 410 § 1 k.c.), czy doszło do wzbogacenia pozwanego Skarbu Państwa kosztem majątku powoda.

Sąd Apelacyjny uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie można przyjąć, że Skarb Państwa został wzbogacony kosztem powoda jako zubożonego, skoro spełnił swoje świadczenie wobec generalnego wykonawcy poprzez potrącenie własnej należności z tytułu kary umownej za 169 dni opóźnienia w realizacji inwestycji przez generalnego wykonawcę, z jego wynagrodzeniem, w którym mieściła się też należność za wykonanie prac podzleconych powodowi (zob. k. 170 i 172). Zastosowana forma zaspokojenia wierzytelności (...) S.A. przez pozwanego inwestora nie ma tutaj większego znaczenia (przelew, przekazanie środków pieniężnych w gotówce, potrącenie z wierzytelnością dłużnika kary umownej) byleby tylko zachowana była ekwiwalentność świadczenia generalnego wykonawcy i inwestora. Skoro więc Skarb Państwa i (...) S.A. dokonali ekwiwalentnego rozliczenia swoich należności, to nie sposób zakładać, że ten

pierwszy został wzbogacony o wartość robót dodatkowych wykonanych przez powoda na zlecenie drugiego z nich. W konsekwencji, podzielać argumentację skarżącego, Sąd Apelacyjny uznał, że żądanie zapłaty na rzecz powoda przez pozwanego Skarb Państwa kwoty 17.539,80 zł nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odnosząc się do wymagalności roszczenia podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia przez pozwanego Skarb Państwa to zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że odpowiedzialność inwestora wynikająca z art., (...) k.c. ogranicza się do jego własnej zwłoki w spełnieniu świadczenia i nie obejmuje odsetek należnych za opóźnienie generalnego wykonawcy. Uwzględniając bezterminowy charakter zobowiązania inwestora do zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy podzielić należy również zapatrywanie Sądu I instancji o potrzebie zastosowania w niniejszej sprawie art. 455 k.c. i ustalenia końcowego terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego Skarb Państwa w powiązaniu z wystosowanym przez powoda wezwaniem do zapłaty. Sąd Okręgowy błędnie jednak przyjął, że końcowy termin realizacji roszczeń przez w/w pozwanego określony został finalnie w wezwaniu do zapłaty z dnia 28 maja 2012 r. i został przez powoda wyznaczony na 1 czerwca 2012 r. (k. 128). Zauważyć bowiem trzeba, że po doręczeniu tego pisma strony prowadziły dalszą korespondencję i dnia 25 czerwca 2012 r. powód wyznaczył pozwanemu Skarbowi Państwa późniejszy termin realizacji świadczenia – tj. 2 lipca 2012 r. (k. 297). Z tej przyczyny należało więc przyjąć, że pozwany pozostawał w zwłoce dopiero od dnia 3 lipca 2012 r., co skutkowało modyfikacją zaskarżonego rozstrzygnięcia również w tej części (1 a)).

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód wygrał proces w około 85 % i uległ w pozostałych 15 %. Stosownie do tej proporcji zasądzono na jego rzecz kwotę 13.764,25 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w pierwszej instancji (art. 100 k.p.c.) przyjmując wynagrodzenie obu pełnomocników w wysokości trzykrotności stawki minimalnej określonej w odrębnych przepisach. Za chybione w tym zakresie Sąd II instancji uznał zarzuty apelacji kwestionujące zwiększenie wynagrodzenia pełnomocnika powoda oraz prawidłowość wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku okoliczności warunkujących celowość takiego zabiegu w kontekście wymagań art. 328 § 2 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Okręgowy wyraźnie określił jakie okoliczności rozpoznawanego postępowania przemawiały za zwiększeniem stawki wynagrodzenia pełnomocnika powoda. Argumentacja Sądu Okręgowego jest wprawdzie w tej części lakoniczna, ale nie narusza dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c., ponieważ poddaje się kontroli instancyjnej. Mając na względzie okoliczności przedmiotowej sprawy nie sposób również zaprzeczyć temu, że postępowanie w niej było długotrwałe, skoro pozew złożono w dniu 1 sierpnia 2012 r. (k. 6), a więc ponad 5 lat temu. Zauważyć także trzeba, że w toku jej rozpoznawania skasowano pierwsze rozstrzygnięcie (wyrokiem z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie o sygn. akt.: I A Ca 270/15 Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 29 grudnia 2014 r., sygn. akt: 1556/14 pozostawiając temu ostatniemu rozstrzygnięcie o kosztach procesu apelacyjnego). Powyższe zaś przekłada się nie tylko na ocenę długotrwałości postępowania, ale również stopnia jej złożoności. W tych warunkach przewidziana w § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) pojedyncza stawka minimalna jest nieadekwatna do rzeczywistego niezbędnego nakładu pracy pełnomocników stron. Dlatego też Sąd Okręgowy słusznie uznał, że w realiach przedmiotowej sprawy uzasadnione jest ustalenie wynagrodzeń reprezentantów stron w wysokości trzech stawek minimalnych, z których jedna została zredukowana do 0,75 (stawka należna za pierwszy etap postępowania apelacyjnego).

O rozdzieleniu kosztów procesu na etapie pierwszej instancji postanowiono zgodnie z art. 100 k.p.c.; w ich skład zostały zaliczone wynagrodzenia pełnomocników, opłata od pozwu i zaliczka poniesiona przez powoda na opinię biegłego, co dało sumarycznie 27.625 zł. Udział powoda w tej kwocie wynikający z zakresu jego przegranej (0,15) wyniósł 4.143,75 zł, a więc zasądzeniu na jego rzecz podlegała różnica między kosztami przez niego poniesionymi a powyższą sumą. W niniejszej sprawie zmianie podlegało również rozstrzygnięcie zawarte w pkt IV orzeczenia Sądu I Instancji. Zauważyć bowiem trzeba, że zgodnie z art. 34 k.c. Skarb Państwa w stosunkach cywilnoprawnych jest szczególnym podmiotem praw i obowiązków, działającym przez swoje jednostki organizacyjne i zastępowanym w określonym ustawą zakresie przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej (art. 67 § 2 k.p.c.) . Nie ulega przy tym wątpliwości, że Skarb Państwa jest podmiotem jednolitym (zob. wyr. Sądu Najwyższego z 11 maja 1999 r., sygn. akt: I CKN 1148/97, L.: Nr

(...) i dlatego niedopuszczalne było zasądzenie od pozwanego jako statio fisci Skarbu Państwa na rzecz innej jednostki Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Białymstoku należności z tytułu kosztów sądowych. Uzasadnione było z kolei pobranie od powoda na rzecz w/w Sądu tytułem brakujących kosztów sądowych, stosownie do art. 113 ust. 1 u.ok.s.c., kwoty 256,10 zł odpowiadającej zakresowi przegranej powoda w sprawie (pkt 1 c))

Kierując się powyższymi przesłankami Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1. sentencji na mocy art. 386 § 1 k.p.c., oddalając apelację pozwanego w pozostałym zakresie na zasadzie art. 385 k.p.c. (pkt 2).

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na zasadzie art. 100 k.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.). Uwzględnił przy tym zakres wygranej i przegranej każdej ze stron w sposób tożsamy z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania przed sądem I instancji (pkt 3).

Z uwagi na zwolnienie pozwanego Skarbu Państwa od obowiązku uiszczenia opłat od złożonych apelacji nakazano pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 1.707,30 zł odpowiadającą jego przegranej w sprawie (11.382 zł x 0,15) (pkt 4).

D. J. M. G. W.